

Remiss av promemorian Aktivitetskravet i plan- och bygglagen (Ds 2021:36)

Sammanfattning

- Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) anser att ändringar i plan- och bygglagstiftningen behöver göras samlat och med god framförhållning.
- SKR befarar att förslaget kan innebära en ökad belastning på byggnadsnämnderna och resultera i fler överklagade detaljplaner.
- SKR anser att domstolarnas handläggning behöver effektiviseras och handläggningstiderna för överklaganden ses över.

Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

Varje gång en ändring i plan- och bygglagen (PBL) träder i kraft behöver kommunerna anpassa rutiner och utveckla nya arbetssätt. Det är ett arbete som kräver mycket tid och resurser. Ändringar i regelverket innebär även att ny rättspraxis eventuellt behövs innan tillämpningen av lagstiftningen är klarlagd. Under en lång tid har det årligen genomförts ett flertal ändringar i PBL vilket negativt påverkar kommunernas möjligheter att tillse en enhetlig och rättssäker tillämpning av lagen.

SKR har tidigare lyft problemet med en ständig mängd författningsändringar som försvårar tolkningen av lagstiftningen och skapar en trögflytande och svårarbetad handläggningsprocess. SKR vill därför åter igen framhålla vikten av att ändringar i PBL bör göras inom ramen för noga övervägda helhetsutredningar med god framförhållning och utrymme för omställning.

Konsekvenser för kommunerna

Förslaget i promemorian är en konsekvens av EU-domstolens avgöranden och syftar till att genomföra MKB-direktivet i PBL. SKR konstaterar således att föreslagen ändring träder i kraft oavsett eventuella negativa konsekvenser. Det finns trots detta anledning att påpeka risken för en ökad belastning på byggnadsnämnderna och fler överklagade detaljplaner.

Aktivitetskravet i PBL är en del av en proaktiv planeringsprocess där kommunerna ges bästa möjliga villkor att väga olika intressen mot varandra och med hjälp av inkomna synpunkter göra rätt lämplighetsbedömningar. På så vis kan viktiga avväganden göras så tidigt som möjligt i processen och kommunens beslut kan fattas på tillräckliga beslutsunderlag. När vissa MKB-projekt undantas från aktivitetskravet ökar risken för fler överklagade och upphävda detaljplaner då en person eller organisation som motsätter sig ett förslag till detaljplan ges möjlighet att avstå från att lämna synpunkter under planprocessens gång. Försenade planprocesser med långa

handläggningstider hos domstolarna och återförvisade eller upphävda detaljplaner kan vara incitament för att låta bli att yttra sig när tid för avvägningar och bedömningar finns.

Redan idag överklagas i snitt var fjärde detaljplan och kommunerna är under stor press att på kort tid leverera många detaljplaner av hög kvalitet. Överklagade detaljplaner är både en kostsam och tidskrävande process som kan försena detaljplaneprojekt i flera år, oavsett om kommunen behöver ta fram kompletterande underlag eller inte.

Mark- och miljödomstolarnas handläggningstid

Mark- och miljödomstolarna har idag svårt att inom en rimlig tid hinna med alla överklaganden av detaljplaner. SKR har tidigare lyft problemet med de långa handläggningstiderna. Enligt en studie som SKR tidigare tagit fram om Mark- och miljödomstolarnas handläggningstider tar var fjärde detaljplaneärende över ett år att behandlas i Mark- och miljööverdomstolen. Handläggningen av överklagade detaljplaner kan många gånger ta lika lång tid som det tar för kommunen att arbeta fram en helt ny plan. Detta trots att domstolens prövning ofta begränsas till om detaljplanen är handlagd på ett formellt riktigt sätt. För att samhället ska kunna leverera den mängd detaljplaner som behövs för att bland annat säkerställa en hög bostadsproduktion måste tiderna för överklaganden kortas ned. SKR föreslår att regeringen inför tidsgränser för domstolarnas handläggning av överklagade plan- och bygglovsärenden, att domstolarnas resultat följs upp och analyseras samt att förutsägbarheten och skillnaderna i handläggningstid mellan olika delar av landet minskas.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Knape

Ordförande